

SANCTI ISIDORI HISPALENSIS EPISCOPI CHRONICON . (C)

Praefatio.

63

1. *Brevem temporum seriem per generationes et regna primus ex nostris Julius Africanus, sub imperatore Marco Aurelio Antonio, simplici historiae stylo elicuit. Deinde Eusebius Caesariensis episcopus, 64 atque sanctae memoriae Hieronymus presbyter, chronicorum canonum multiplicem ediderunt historiam regnis simul et temporibus ordinatam.*

2. *Post hos alii atque alii, inter quos praecipue Victor Tunnensis Ecclesiae episcopus, recensitis praedictorum historiis, gesta sequentium aetatum usque ad consulatum Justini Junioris explevit. Horum nos temporum summam, ab exordio mundi usque ad Augusti Heraclii et Sisebuti Gothorum regis principatum, quanta potuimus brevitatem, notavimus, adjicientes e latere descendentem lineam temporum, cujus indicio summa praeteriti saeculi cognoscatur.*

Prima aetas saeculi.

1. Rerum omnium creaturas sex diebus Deus formavit. Primo die condidit lucem, secundo firmamentum coeli, tertio speciem maris et terrae, quarto sidera, quinto pisces et volucres, sexto bestias **65** atque jumenta, novissime ad similitudinem suam primum hominem Adam.

2. [230 *ab orb. c.*] Adam, annorum CCXXX, genuit Seth, qui pro Abel natus est, interpretaturque *resurrectio*, quia in ipso resuscitatum est semen justum, quod est filiorum Dei.

[435] Seth, annorum CCV, genuit Enos, qui primus coepit invocare nomen Domini.

[625] Enos, annorum CXC, genuit Cainam, cujus nomen interpretatur natura Dei. Per idem tempus Cain primus ante diluvium civitatem condidit, quam de sola multitudine suae posteritatis implevit.

3. [795] Cainam, annorum CLXX, genuit Malaleel, cujus nomen dicitur *plantatio Dei*.

[960] Malaleel, annorum CLXV, genuit Jared, qui interpretatur *descendens*, sive roborans.

[1122] Jared, annorum CLXII, genuit Enoch, qui translatus est a Deo, qui etiam nonnulla scripsisse **66** fertur; sed ob antiquitatem, suspectae fidei a Patribus refutata sunt.

4. [1287] Enoch, annorum CLXV, genuit Mathusalem, qui juxta annorum seriem vixisse XIV annis post diluvium reperitur. Sed non reperitur in arca fuisse, propter quod eum nonnulli cum patre suo Enoch, qui translatus fuerat, aliquantulum fuisse, donec diluvium praeteriret, falsa opinione existimant. Hac generatione concupierunt filii Dei filias hominum.

[1404] Mathusalem, annorum CLXVII, genuit Lamech. Hac generatione gigantes nati sunt. Hac quoque aetate Jubal ex genere Cain artem musicam reperit, cujus etiam frater Tubal Cain aeris ferrique artium inventor fuit.

5. [1642] Lamech, annorum CLXXXX, genuit Noe, qui divino oraculo arcam aedificare jubetur, anno aetatis suae quingentesimo. His temporibus, ut refert Josephus, scientes

illi homines quod aut igne, aut aquis, perire poterant, in duabus columnis, ex latere et lapide factis, studia sua conscripserunt, ne deleteretur memoria eorum quae sapienter invenerant. Quarum lapidea columna fertur diluvium evasisse, et hactenus in Syria permanere.

6. [2242] Noe anno sexcentesimo factum legitur diluvium, cuius arcam Josephus sedisse refert in montes Armeniae, qui vocantur **67** Ararat. Fuerunt autem Noe filii tres, ex quibus septuaginta duae gentes sunt ortae, id est, quindecim de Jephet, triginta de Cham, viginti septem de Sem.

Finitur prima aetas per annos IIMCCXLII.

Secunda aetas saeculi.

7. [2244] Sem anno secundo post diluvium, cum centum esset annorum, genuit Arphaxad, a quo gens Chaldaeorum exorta est. Iste **68** Sem fertur fuisse Melchisedech, qui primus post diluvium condidit urbem Salem, quae nunc vocatur Jerusalem.

8. [2379] Arphaxad, annorum CXXXV, genuit Sala, a quo antiqui Salamitae, vel Medi.

[2509] Sala, annorum CXXX, genuit Heber, a quo Hebraei nuncupati sunt.

9. [2643] Heber, annorum CXXXIV, genuit Phaleg, cujus tempore turris Babel aedificata est, factaque linguarum divisio. Hujus turris altitudo quatuor millia dicitur tenere passuum, paulatim a latioribus **69** in angustias coarctata, ut pondus imminens facilius sustentaretur. Describunt ibi templa marmorea, lapidibus pretiosis, auroque distincta, et multa alia, quae videntur incredibilia. Hanc turrim Nembrot gigas construxit, qui post confusionem linguarum migravit inde ad Persas, eosque ignem colere docuit.

10. [2773] Phaleg, annorum CXXX, genuit Rehu. His temporibus primum templa constructa sunt, et quidam principes gentium, tanquam dii, adorari coeperunt.

[2905] Rehu, annorum CXXXII, genuit Seruch, sub quo Scytharum regnum exortum est, ubi primus regnavit Tanaus.

[3035] Seruch, annorum CXXX, genuit Nachor. Aegyptiorum regnum sumit principium, ubi primus regnavit Zoes.

11. [3114] Nachor, annorum LXXIX, genuit Thare, sub quo regnum Assyriorum Sicyoniorumque exoritur. Sed primus in Assyriis regnavit **70** Belus, quem quidam Saturnum existimant, primusque in Sicyoniis Aegialeus, a quo Aegialea nuncupata est, quae hactenus Peloponnesus vocatur.

12. [3184] Thare, annorum LXX, genuit Abraham. Per idem tempus Ninus rex Assyriorum regnavit, qui primus bella instituit, et armorum instrumenta invenit. Hac aetate magica ars in Perside a Zoroaste Bactrianorum rege reperta est. A Nino rege occiditur. Muri quoque Babyloniae a Semiramide regina Assyriorum aedificantur.

A diluvio usque ad nativitatem Abrahae, anni DCCCCXLII.

Finitur secunda aetas per annos IIIMCLXXXIV.

Tertia aetas.

13. [3284] Abraham annorum C, genuit Isaac, ex Sara libera. Nam primum ex ancilla Agar genuerat Ismael, a quo Ismaelitarum gens qui postea Agareni, ad ultimum Saraceni sunt dicti.

14. [3344] Isaac, annorum LX, genuit geminos, quorum primus Esau, a quo 71 Idumaei, secundus Jacob, qui cognominatus est Israel, a quo et Israelitae sunt nuncupati. Hoc tempore regnum Graecorum inchoat, ubi primus regnavit Inachus.

15. [3435] Jacob, annorum XCI, genuit Joseph. His temporibus Serapis, Jovis filius, Aegyptiorum rex, moriens, in deos transfertur, et Memphis civitas in Aegypto conditur. Tunc apud lacum Tritonidem Minerva in specie virginali apparuit, quae plurimis claruisse ingeniis praedicatur. Haec enim inventrix fabricae fuisse dicitur, clypeum et arcum haec reperit, ordiri telam et colorare lanas haec docuit. Hac etiam aetate Phoroneus rex Inachi filius claruit, qui primus in Graecia leges judiciumque instituit.

16. [3545] Joseph vixit annos CX. Ex hoc tempore Graecia, Argo regnante, habere segetes coepit, delatis aliunde seminibus.

[3689] Hebraeorum servitutis in Aegypto anni CXLIV post obitum Joseph reperiuntur. His temporibus Prometheus fuisse scribitur, quem fingunt fabulae de luto formasse homines. Tunc etiam frater ejus Atlas astrologiam reperit, motumque coeli et rationem primus consideravit. Tunc fuit et Mercurius, nepos Atlantis, multarum artium peritus. **72** Et ob hoc post mortem in deos translatus. Hac etiam aetate primus Proclitus quadrigam junxit, eodemque tempore Cecrops Athenas condidit, et ex nomine Minervae Atticos Athenienses vocavit. Iste etiam bovem immolans primus in sacrificio gentili ritu Jovem adorari praecepit. Hoc tempore in Graecia Corinthus condita, ibique picturae ars a Cleanthe reperta est. Tunc primi Curetes et Corybantes modulatam in armis saltationem et consonam invenerunt. Tunc etiam fuisse scribitur in Thessalia sub Deucalione factum diluvium et Phaethontis fabulosum incendium.

17. [3729] Moyses annos XL in eremo rexit populum de servitute Aegyptia liberatum. Hoc tempore Judaei per Moysem simul cum lege et litteras habere coeperunt. Tunc templum Delphis constituitur; vitis in Graecia invenitur.

18. [3756] Josue, successor Moysi, regit populum annos XXVII. His temporibus primus Erichthonius, Atheniensium princeps, in Graecia quadrigam junxit.

19. [3796] Othoniel, annos XL. Cadmus regnat Thebis, qui primus Graecas litteras invenit. Per idem tempus Linum et Amphion primi tunc apud Graecos in musica arte claruerunt: Idaeique Dactyli ferrum metalium in Graecia eodem tempore invenerunt.

20. [3876] Aod, annos LXXX. His temporibus fabulae fictae sunt: de Triptolemo, quod, jubente Cerere, serpentium pinnis gestatus, indigentibus frumenta volando distribuerit; de Hippocentauris, quod equorum hominumque fuerint natura permisti; de Cerbero tricipite inferorum cane; de Phryxo et Helle ejus sorore, quod ariete vecti per mare tranaverint; de Gorgone meretrice, quod crinita serpentibus fuerit, et aspicientes se convertebat in lapides; de Bellerophonte, quod equo pennis volante sit victus; de Amphione, quod citharae cantu, lapides et saxa commoverit.

21. [3916] Debbora, annos XL. Per idem tempus Apollo citharam condidit, et medicinae artem invenit. Fabula quoque tunc ficta de fabro Daedalo, et de Icaro ejus filio, quod aptatis sibi pennis volaverint. Hac aetate primus regnat Latinis Picus, qui fertur fuisse Saturni filius.

22. [3956] Gedeon, annos XL. Hac aetate urbs Tyria construitur. Alter quoque Mercurius lyram reperit, et Orpheo tradidit. Hoc tempore Philemon primus apud Pythium chorum instituit. Tunc etiam dicitur fuisse magister Herculis Thrax Linus, in arte musica clarus, Argonautarum quoque navigatio tunc scribitur.

23. [3959] Abimelech, annos III. Iste septuaginta fratres suos interfecit. Hercules Ilium vastavit, et in Libya Anthem palaestricae artis inventorem interemit.

24. [3982] Thola, annos XXIII. Hujus temporibus in Troja, post Laomedonta, regnavit Priamus. Tunc fabula ficta est de Minauro bestia labyrintho inclusa.

25. [4004] Jair, annos XXII. Per idem tempus Hercules agonem olympicum **75** instituit. Carmentis nympa Latinas litteras reperit.

26. [4010] Jephthe, annos VI. Hujus tempore Hercules, quinquagesimum secundum annum agens, ob morbi dolorem sese flammis iniecit. Per idem tempus Alexander Helenam rapuit, Trojanumque bellum decennale surrexit.

[4017] Abesan, annos VII. Amazones primum arma sumpserunt.

[4025] Abdon, annos VIII. Hujus anno tertio Troja capta est, et Aeneas Italiam venit.

27. [4045] Sampson, annos XX. Ascanius Aeneae filius Albam condidit. Ulyssis quoque fabulae, sive Syrenarum, eodem tempore fictae sunt.

28. [4085] Heli sacerdos annos XL. Arca Testamenti ab alienigenis capitur. Regnum Sicyoniorum finitur.

[4125] Samuel et Saul, annos XL. Lacedaemoniorum regnum exoritur. Atque in Graecia Homerus primus poeta 76 fuisse putatur. A promissione Abrahae usque ad David anni DCCCCXL.

Finitur tertia aetas per annos IIIIMCXXV.

Quarta aetas saeculi.

29. [4165] David regnat annos XL. Codrus, Atheniensium rex, sponte se pro salute patriae hostibus offerens interimitur. Et Carthago a Didone aedificatur, prophetantibus in Judaea Gath, Nathan et Asapaht.

30. [4205] Salomon regnat annos XL. Iste quarto regni sui anno templum Jerosolymis aedificavit, consummavitque anno octavo.

31. [4222] Roboam regnat annos XVII. Regnum Israel a Juda dividitur, sub quo decem tribus a duabus separatae sunt, et reges in Samaria habere coeperunt. Hac aetate Samos conditur, et sibylla Erythraea illustris habetur.

32. [4225] Abia regnat annos III. Sub quo Hebraeorum pontifex maximus Abimelech insignis est habitus.

[4266] Asa regnat annos XLI **77** Prophetabant in Judaea Achias, Amos, Jehu, Joel, et Azarias,

[4291] Josaphat regnat annos XXV. Prophetabant Elias, et Eliseus, et Abdias, Azarias, et Michaeas.

[4299] Joram regnat annos VIII. Prophetabant Elias, et Eliseus, et Abdias.

[4300] Ochozias regnat annum I. Elias rapitur, cujus septem insignia miracula numerantur.

33. [4307] Athalia regnat annos VII. Jonadab, filius Rechab, sacerdos clarus habetur, etc. Joiada pontifex, qui solus, post Moysen, vixisse annos centum triginta perhibetur.

[4347] Joas regnat annos XL. Zacharias **78** propheta interficitur. Eliseus moritur, cujus virtutes quatuordecim

praedicantur. Lycurgusque legislator apud Graeciam insignis habetur.

[4376] Amasias regnat annos XXIX. Carthaginem hoc tempore quidam asserunt conditam, alii vero superius.

34. [4428] Azarias annos LII. Olympias primum Graecis instituitur. Agnus in Graecia loquitur. Sardanapalus rex sponte incendio concrematur. Assyriorumque regnum in Medos transfertur. Tunc Hesiodus poeta claruit. Atque Phidon Argivus mensuras et pondera reperit. Osee, Amos, Isaias, et Jona, in Judaea hac aetate prophetantibus.

35. [4444] Joathan regnat annos XVI. Remus Romulusque nascuntur, prophetantibus in Judaea Osee, Joel, Isaia, et Michaea.

[4460] Achaz regnat annos XVI. Cujus temporibus Romulus Romam condidit. Et **79** Sennacherib Assyriorum rex, decem tribus ex Samaria in Medos transtulit, atque in Judaeam Samaritas accolae misit.

36. [4489] Ezechias regnat annos XXIX. Sub quo prophetabant Isaias et Osee. Hoc tempore Romulus primus milites ex populo sumpsit, centumque à populo nobilissimos viros elegit, qui ob aetatem senatores, ob curam ac sollicitudinem reipublicae patres vocati sunt.

37. [4549] Manasses regnat annos LV. Per idem tempus Romanis praefuit Numa Pompilius, qui primus apud Romanos pontifices et virgines vestales instituit, falsorumque deorum numerositate civitatem implevit. Duos menses in annum Romanis ad decem menses adjecit; Ianuarium diis superis, Februarium diis inferis dedicavit. Tunc quoque sibylla Samia claruit.

38. [4556] Ammon regnat annos XII. Hujus temporibus Tullus Hostilius, Romanorum rex, prior in republica censem egit; quod adhuc per orbem terrarum incognitum erat, primusque purpura et fascibus usus est.

39. [4588] Josias regnat annos XXXII. Thales Milesius philosophus physicus claruit, qui, defectibus solis acutissima perscrutatione comprehensis, astrologiae numerum primus

investigavit, prophetantibus in Judaea Jeremia, Olda et Sophonia.

80

40. [4599] Joachim regnat annos XI. Hujus tertio anno Nabuchodonosor Judaeam captam tributariam fecit. Tunc Daniel, Ananias, Azarias et Misael in Babylone claruerunt.

[4610] Sedechias regnat annos XI. Hunc rex Babylonis, secundo veniens ad Jerusalem, cum populo captivum duxit, templo incenso, anno aedificationis suae CCCCLIV. Per idem tempus Sappho mulier in Graecia diverso poemate claruit. Solon leges Atheniensibus dedit.

41. A David usque ad transmigrationem Babylonis anni CCCCLXXXV.

Finitur quarta aetas, per annos quatermille sexcentos, et decem.

Quinta aetas saeculi.

42. [4680] Hebraeorum captivitas, annorum LXX, in quibus ignis ab altari Dei sublatus, et absconditus in puteo, post septuagesimum regressionis suae annum, assumitur inventus

vivus. Per idem captivitatis tempus, Judith historia conscribitur. Pythagoras quoque philosophus et arithmeticae artis inventor; et Pherecydes, historiarum primus scriptor; atque Xenophanes, tragoediarum inventor, insignes habentur.

43. [4714] Darius regnat annis XXXIV. Hujus secundo anno Judaeorum **81** est resoluta captivitas; a quo tempore in Jerusalem non reges, sed principes fuerunt, usque ad Aristobulum. Tunc Romani, pulsus regibus, consules habere coeperunt.

44. [4734] Xerxes regnat annis XX. Aeschylus, Pindarus, Sophocles et Euripides, tragoediarum scriptores, celebrantur insignes. Herodotus quoque historiarum scriptor, et Zeuxis agnoscitur pictor.

45. [4774] Artaxerxes, qui et Longimanus, regnat annis XL. Eo regnante, Esdras sacerdos incensam a gentibus legem renovavit, et Nehemias Jerosolymorum muros restituit. Aristarchus etiam, et Aristophanes, atque Sophocles, tragoediarum scriptores habiti sunt. Hippocrates quoque medicus, ac Socrates philosophus, et Democritus claruerunt.

46. [4793] Darius, qui et Nothus, regnat annis XIX. Haec aetas habuit philosophum Platonem, et Gorgiam primum rhetorem.

47. [4833] Artaxerxes regnat annis XL. Hujus tempore Esther historia docetur esse expleta. Plato quoque et Xenophon Socratici insignes habentur.

48. [4859] Artaxerxes, qui et Ochus, regnat annis XXVI. Demosthenes **82** orator primus agnoscitur, et Aristoteles dialecticus primus praedicatur. Plato moritur

49. [4863] Arses, Ochi filius, regnat annis IV. Xenocrates philosophus illustris habetur.

50. [4869] Darius regnat annis VI. Alexander, Illyricos et Thraces superans, dehinc Hierosolymam capit, atque templum ingressus, Deo hostias immolat. Hucusque Persarum regnum stetit. Dehinc reges Graecorum incipiunt.

51. [4874] Alexander Macedo regnat annis V. Hujus enim quinque anni postremi in ordine temporum numerantur quibus monarchiam Asiae, destructo Persarum regno, obtinuit. Nam septem ejus priores in Persarum regibus supputantur. Dehinc Alexandriae reges incipiunt.

52. [4914] Ptolemaeus, Lagi filius, regnat annis XI. Hic, Judaeam capiens, plurimos Hebraeorum in Aegyptum transtulit. Hoc tempore Zeno Stoicus, et Menander comicus, et Theophrastus philosophus claruerunt. Per idem tempus Machabaeorum liber inchoatur primus.

53. [4952] Ptolemaeus Philadelphus regnat annis XXXVIII. Hic Judaeos **83** qui in Aegypto erant absolvit, et vasa sancta Eleazaro pontifici restituens, septuaginta Interpretes petiit, ac divinas Scripturas in Graecum eloquium transtulit. Per idem

tempus Aratus astrologus agnoscitur, atque argentei nummi Romae primum cuduntur.

54. [4978] Ptolemaeus Evergetes regnat annis XXVI. Sub quo Jesus, filius Sirach, Sapientiae librum composuit.

55. [4995] Ptolemaeus Philopator regnat annis XXVII. Ab isto Judaei praelio victi, LX millia armatorum corruerunt. Per idem tempus Siciliam Marcellus consul obtinuit.

56. [5019] Ptolemaeus Epiphanes regnat annis XXIV. Hujus tempore gesta sunt quae secundi libri Machabaeorum historia continet. Hac aetate Romani victos Graecos liberos esse jusserunt, dicentes: Impium est servos esse apud quos philosophia primum orta est, magistra morum, inventrix liberalium disciplinarum. Per idem tempus Ennius, primus poeta Latinus insignis Romae celebratur.

57. [5654] Ptolemaeus Philometor regnat annis XXXV. Hunc Antiochus praelio superavit, et Judaeos varia calamitate oppressit. Per idem tempus Scipio Africam vicit. Terentius comicus claruit.

58. [5083] Ptolemaeus Evergetes regnat annis XXIX. Hoc tempore, consule Bruto, Hispania a Romanis obtenta.

84

59. [5100] Ptolemaeus Soter regnat annis XVII. Varro, Ciceroque nascuntur. Thraces Romanis subjiciuntur.

60. [5110] Ptolemaeus Alexander regnat annis X. Syria per Gabinium ducem in Romanorum dominium transiit. Poeta quoque Lucretius nascitur, qui postea se furore amatorio interfecit.

61. [5118] Ptolemaeus, Cleopatrae filius, regnat annis VIII. Per idem tempus Plotius Gallus Romae Latinam rhetoricam

docuit primus. Tunc quoque Sallustius historiographus nascitur.

62. [5148] Ptolemaeus Dionysius regnat annis XXX. Pompeius, Hierosolyma capta, Iudaeos Romanis tributarios fecit. Per idem tempus Cato philosophus claruit: Virgilius nascitur Mantuae, Horatius Venusii. Tunc etiam Apollodorus, praeceptor Augusti, clarus habetur, et Cicero laude oratoria celebratur.

63. [5150]. Cleopatra regnat annis II. Haec Ptolemaei regis Aegyptiorum fuit filia, et fratris Ptolemaei soror et conjux effecta. Quem dum fraudare regno voluisset tempore belli civilis, in Alexandria occurrit Caesari urbem obsidenti, et per speciem atque stuprum regnum sibi et necem Ptolemaeo apud Julium impetravit. Atque Alexandriae regnum, tertio anno regni Cleopatrae, per Julium Caesarem in ditionem Romanorum transit.

85

64. [5155] Caius Julius Caesar regnat annis V. Hic antea consul creatus Gallias obtinuit; de Britannia triumphavit: postremum civili bello adversus Pompeium adhibito,

monarchiam totius imperii obtinuit. Ex cujus nomine sequentes imperatores *Caesares* vocati sunt.

65. A transmigratione Babylonis usque ad nativitatem Domini nostri Jesu Christi, anni DLXXXVII.

Finitur quinta aetas per annos quinquies mille centum quinquaginta quinque.

Sexta aetas saeculi.

66. [5211] Octavius Augustus regnat annis LVI. Iste in imperio, post Siculum bellum, triumphos tres egit: Dalmaticum, Asiaticum, postremo **86** Alexandrinum adversus Antonium, inde Hispanum: deinde, terra marique pace toto orbe parta, Jani portas clausit. Sub cujus imperio septuaginta hebdomadae in Daniele scriptae complentur, et cessante regno et sacerdotio Judaeorum, Dominus Jesus Christus in Bethleem Judae ex Virgine nascitur, anno regni ejus XLII.

87

67. [5234] Tiberius, filius Augusti, regnat annis XXII. Iste, dum per cupiditatem reges ad se venientes non remitteret,

multae gentes a Romano imperio recesserunt. Hujus decimo octavo regni anno Dominus crucifixus est, annis peractis a principio mundi quinquies mille ducenti viginti novem.

68. [5238] Caius Caligula regnat annis IV. Hic avaritia, crudelitate et luxuria saevus fuit, atque in deos se transferens, in templo Jerosolymorum statuam Jovis Olympii sub nomine suo poni jussit. Per idem tempus Matthaeus apostolus Evangelium primus in Judaea scripsit.

69. [5252] Claudius regnat annis XIV. Eo regnante, Petrus apostolus **88** contra Simonem Magum Romam pergit. Marcus quoque evangelista Alexandriae Christum praedicans, Evangelium scripsit.

70. [5266] Nero regnat annis XIV. Hic injuriae, crudelitati et luxuriae deditus, retibus aureis piscabatur. Matrem et sororem prostituit et interfecit; senatum multum exstinxit; multas reipublicae provincias et urbes amisit; urbem quoque Romam incendit, ut Trojani excidii imaginem spectaret. Hujus temporibus Simon Magus, cum altercationem proposuisset cum Petro et Paulo apostolis, dicens se

quamdam virtutem esse Dei magnam, medio die, dum ad patrem volare promittit in coelum, a daemonibus, a quibus in aere ferebatur, adjurante eos Petro, per Deum, Paulo vero orante, dimissus crepuit. Ob cujus necem a Nerone Petrus crucifigitur, Paulus gladio caeditur. Hac tempestate Persius poeta moritur. Lucanus quoque ac Seneca praecepto Neronis interficiuntur.

71. [5276] Vespasianus regnat annis X. Iste in disciplina militari strenuus **89** multas provincias, quas Nero amiserat, bellando Reipublicae restituit. Immemor offensarum fuit, convicia in se dicta leviter tulit. Hujus secundo anno Titus Jerosolymam cepit atque subvertit, ubi undecies centena millia Judaeorum fame et gladio perierunt. Sed et praeter hos quoque centum millia publice venundata.

72. [5278] Titus regnat annis XI. Iste in utraque, lingua tanto facundissimus exstitit, ut causas Latine ageret, poemata et tragoedias Graece componeret; tanto autem bellicosissimus fuit, ut in oppugnatione Jerosolymorum, sub patre militans, duodecim propugnatores duodecim sagittarum confoderet ictibus. Porro in imperio tantae bonitatis fuit, ut nullum omnino puniret, sed convictos adversus se conjurationis dimitteret, atque in eadem familiaritate qua antea habuerat

retineret. Hujus etiam inter omnia fuit illud celebre dictum: *perdidisse diem quo nihil boni fecerat.*

90

73. [5294] Domitianus, frater Titi, regnat annis XVI. Hic post Neronem secundus, superbia execrabilis, Deum se appellari jussit, Christianos persequi paganis instituit. Sub quo apostolus Joannes in Pathmos insulam relegatus, Apocalypsin scripsit. Iste multos senatorum in exilium misit ac peremit; cunctos quoque qui de genere David erant interfici jussit, ut nullus Judaeorum ex regali superesset origine.

74. [5295] Nerva regnat anno I. Vir imperio moderatus, aequalem se et communem omnibus praebuit. Hujus tempore Joannes apostolus ab exilio Ephesum rediit, atque efflagitatus ab Asiae episcopis, Evangelium novissimus edidit.

75. [5314] Trajanus regnat annis XIX. Iste mirabili virtute Romanum imperium usque in Orientem longe lateque produxit. Babyloniam et Arabiam cepit, et usque ad Indiae fines, post Alexandrum, accessit, **91** liberalis cunctis, atque

tranquillus. Cujus inter alia dicta, illud fertur egregium, ut dum interrogaretur quod nimium circa omnes communis esset, respondit talem se imperatorem esse privatis qualem sibi imperatorem privatus optasset. Simon Cleophas, Jerosolymorum episcopus, hujus tempore crucifigitur, et requiescit Joannes apostolus.

76. [5335] Adrianus regnat annis XXI. Iste Trajani gloriae invidens, provincias Orientis Persis reddidit, et Euphratem fluvium finem imperii Romani posuit. Idem quoque Judaeos secundo effectos rebelles **92** subjugat, urbemque Jerosolymam restaurat, eamque ex suo nomine Aeliam vocat. Per idem tempus Aquila Ponticus, interpret secundus post Septuaginta oritur; et Basilides Haeresiarcha agnoscitur.

77. [5357] Antoninus Pius regnat annis XXII. Iste propter clementiam tale cognomentum accepit, quia in omni regno Romano, cautionibus incensis, cunctorum debita relaxavit: unde et *pater patriae* appellatus est. Iste primus imperium Romani orbis, cum Antonino Juniore, aequata potestate, divisit. Eo regnante, Valentinus et Marcion haeresiarchae produntur, atque Galenus medicus, Pergamo genitus, Romae clarus habetur.

78. [5375] Antoninus Minor regnat annis XVIII. Hic ad Parthos profectus Seleuciam, Assyriae urbem, cum quadringentis millibus hominum cepit; de Parthis et Persis triumphavit. Eo regnante Montanus Cataphrygarum auctor, et Tatianus, a quo haeresis Encratitarum, exorti sunt.

79. [5388] Commodus regnat annis XIII. Iste luxuriae multae fuit. Sub hoc Theodotion Ephesius, interpretus tertius, apparuit; atque Irenaeus episcopus Lugdunensis doctrina habetur insignis.

80. [5389] Aelius Pertinax regnat anno I. Hic, supplicante senatu, **93** ut uxorem Augustam, et filium Caesarem faceret, renuens, ait sufficere sibi debere quod ipse imperaret invitus.

81. [5407] Severus Pertinax regnat annis XVIII. Iste multa bella feliciter gessit: Parthos vicit, Arabiam obtinuit, Britanniam bellando recepit, litterarum et philosophiae scientiam habuit. Hujus tempore Symmachus, interpretus quartus, agnoscitur; Narcissus Hierosolymorum episcopus

virtutibus plurimis celebratur: Tertullianus Afer in Ecclesia illustris habetur; Origenes Alexandriae studiis eruditur.

82. [5414] Antoninus Caracalla, Severi filius, regnat annis VII. Hic impatiens libidinis fuit: novercam suam uxorem duxit. Nihil memorabile gessit. Hujus tempore in Jerico quinta editio divinarum Scripturarum inventa est, cujus auctor non apparet.

83. [5415] Macrinus regnat anno I. Hic cum filio regnans nihil memorabile temporis brevitae gesserunt. Nam post annum unum, seditione militari pariter interfecti sunt.

94

84. [5419] Aurelius Antoninus regnat annis IV. Hic dum obscenissime viveret, et ipse tumultu militari interemptus est. Cujus temporibus sexta editio inventa est Nicopoli; Sabellius haeresiarcha oritur.

85. [5432] Alexander regnat annis XIII. Hic Persas gloriosissime vicit; civibus favorabilis fuit. Hujus temporibus Origenes Alexandriae claruit, et Romae Ulpianus insignis jurisperitus.

86. [5435] Maximinus regnat annis III. Iste primus ex militari corpore, absque decreto senatus, imperator efficitur, et Christianos persequitur.

87. [5441] Gordianus regnat annis VI. Hic rebellantes Parthos et Persas afflixit. Rediens victor de Persis fraude suorum interiit. Hujus temporibus Zephyrinus, testimonio Spiritus sancti in specie columbae super caput ejus descendentis, Romae episcopus ordinatur.

88. [5448] Philippus regnat annis VII. Iste primus inter imperatores **95** credidit Christo. Hujus etiam primo anno millesimus annus Romanae urbis fuisse docetur expletus.

89. [5449] Decius regnat anno I. Hujus temporibus sanctus Antonius monachus in Aegypto docetur exortus, a quo primum monasteria condita sunt.

90. [5451] Gallus, et Volusianus ejus filius, regnant annis II. Novatus, Cypriani Episcopi presbytes, Romam veniens, Novatianam haeresin condidit.

91. [5466] Valerianus cum Gallieno regnant annis XV. Cyprianus primum rhetor, deinde episcopus, martyrio coronatur. Gothi quoque Graeciam, Macedoniam, Asiam Pontumque depopulantur. Valerianus Christianis persecutionem movens, a rege Persarum Sapore captus, ibi in dedecore vitae consenuit.

92. [5468] Claudius regnat annis II. Iste Gothos, Ilyricum Macedoniamque vastantes superat. Paulus Samosatenus haeresiarcha agnoscitur.

93. [5474] Aurelianus regnat annis VI. Iste Romanorum imperium bellando pene ad fines priores perduxit; qui,

persecutionem adversus Christianos efficiens, fulmine corripitur et sine mora occiditur.

96

94. [5475] Tacitus regnat anno I. Hujus vitae brevitatis gestorum nihil dignum historia praenotat.

95. [5481] Probus regnat annis VI. Iste militia strenuus, et civilitate praeclarus, Gallias a barbaris occupatas bellando Romanis restituit. Hujus tempore Manichaeorum haeresis orta est.

96. [5483] Carus cum filiis Carino et Numeriano regnat annis II. Carus, postquam de Persis triumphavit, victor circa Tigridem castra ponens, ictu fulminis concidit.

97. [5503] Diocletianus et Maximianus regnaverunt annis XX. Diocletianus, divinis libris adustus, Christianos toto orbe persequitur. Iste primus gemmas vestibibus calceamentisque inseri jussit, dum sola purpura retro principes uterentur. Hi

autem Imperatores varia bella gesserunt, Persis victis, recepta Mesopotamia. Qui postea, pariter fastigio imperii relicto, privati vixerunt.

98. [5505] Galerius regnat annis II. Hujus imperii brevitatis nihil dignum historia contulit.

99. [5535] Constantinus regnat annis XXX. Hic Persis bellum paravit; ad cuius adventum adeo trepidaverunt, ut supplices occurrerent promittentes imperata perficere. Christianus quoque effectus, licentiam dedit Christianis libere congregari, et in honorem Christi **97** basilicas construi. His temporibus haeresis Ariana exoritur. Nicaeum quoque concilium a Constantino ad condemnationem Arianum congregatur. Tunc et Donatistarum schisma oboritur. Per idem tempus crux Christi ab Helena, Constantini matre, Hierosolymis reperta est. Constantinus autem, in extremo vitae suae ab Eusebio Nicomediensi episcopo baptizatus, in Arianum dogma convertitur: heu, pro dolor! bono usus principio, et fine malo.

100. [5559] Constantius et Constans regnaverunt annis XXIV. Constantius crudelitate morum terribilis, a Persis multa perpressus est. Deinde Arianus effectus catholicos toto orbe persequitur. Cujus etiam favore Arius fretus, dum Constantinopolin ad ecclesiam pergeret, adversus nostros de fide dimicaturus, divertens per forum Constantini ad necessariam causam, viscera ejus repente simul cum vita effusa sunt. Per idem tempus Athanasius et Hilarius doctrina et confessione fidei celebrantur. Haeresis Anthropomorphitarum **98** in Syria, et Macedonia, et Constantinopoli nascitur. Donatus artis grammaticae scriptor, ac praeceptor Hieronymi, Romae illustris habetur. Antonius monachus moritur. Ossa Andreae et Lucae apostolorum Constantinopolim transferuntur.

101. [5561] Julianus regnat annis II. Hic ex clerico imperator ac paganus effectus, ad idolorum cultum convertitur, ac Christianis martyria intulit. Liberales litteras Christianos docere vel discere vetuit. Qui etiam, dum in odium Christi templum Jerosolymis Judaeos reparare permisisset, atque ex omnibus provinciis Judaei collecti nova templi fundamenta jacerent, subito nocte oborto terrae motu, saxa ab imo fundamentorum excussa, longe lateque sparsa sunt. Igneus quoque globus ab interiori aede templi egressus, plurimos eorum suo prostravit incendio. Quo terrore reliqui pavefacti, Christum confitebantur inviti. Et, ne hoc casu crederent factum, sequenti nocte in vestimentis cunctorum crucis

apparuit signum. Julianus autem contra Persas procedens, facta congressione, jaculo suscepto, interiit.

102. [5562] Jovianus regnat anno I. Qui, dum se ab exercitu imperatorem legi conspiceret, seque Christianum affirmans, paganis praeesse non posse adsereret: *Et nos, inquit omnis exercitus, qui per Julianum nomen Christi abjecimus, tecum Christiani esse volumus.* Quibus ille auditis, imperii sceptrum suscepit, firmataque pace **99** cum Persis, rediit; qui, lege protinus data, Christianis privilegia reddidit, ac templa idolorum claudi praecepit.

103. [5576] Valentinianus et Valens frater ejus regnant annis XIV. Gothi apud Istrum bifarie, in duobus Fridigerno et Athalarico divisi sunt regibus. Sed Fridigernus Athalaricum Valentis, Arianus imperatoris, auxilio superans, suadente eodem, in hujus beneficii gratiam, ex catholico Arianus cum omni gente Gothorum effectus, errorem secutus est ipsius. Tunc quoque Gilfulas, Gothorum episcopus, ad instar Graecarum litterarum, Gothi tunc reperit litteras, et utrumque testamentum linguam in propriam transtulit. Photinus quoque, et Eunomius, atque Apollinaris haeresiarchae eodem tempore agnoscuntur.

104. [5582] Gratianus cum fratre Valentiniano regnat annis VI. Ambrosius, Mediolanensis episcopus, in catholicorum dogmate claruit. Priscillianus haeresim infandam nominis sui in Hispaniam invexit. Martinus, episcopus Turinorum Galliae civitatis, multis miraculorum signis effulsit.

100

105. [5590] Valentinianus cum Theodosio regnat annis VIII. Synodus Constantinopoli. CL sanctorum Patrum colligitur a Theodosio, in qua omnes haereses condemnantur. Hieronymus presbyter in Bethleem toto mundo clarus habetur. Priscillianus, accusante Itacio, a Maximo tyranno gladio caeditur. Per idem tempus caput Joannis Baptistae Constantinopolim est perductum, et in septimo milliario civitatis humatum. Gentium quoque templa per totum orbem, jubente Theodosio, eodem tempore subvertuntur. Nam adhuc intemerata manebant.

106. [5593] Theodosius, cum Arcadio et Honorio regnat annis III. Per idem tempus Joannes anachoreta virtutum miraculis habetur insignis; qui etiam Theodosio consulente, de Eugenio tyranno victoriam illi praedixit.

107. [5606] Arcadius cum fratre Honorio regnat annis XIII. Hujus temporibus Augustinus episcopus doctrinae scientia insignis habetur. Joannes quoque Constantinopolitanus, et Theophilus Alexandrinus, illustres episcopi praedicantur. Per idem tempus Donatus, Epiri episcopus, virtutibus insignis est habitus. Qui draconem ingentem, expuens in ore ejus, peremit, quem octo juga boum ad locum incendii vix trahere potuerunt, ne aerem putredo ejus corrumperet. Per idem tempus corpora sanctorum Habacuc et Micheae prophetarum divina revelatione produntur. Gothi Italiam depraedantur. Vandali atque Alani Gallias aggrediuntur.

101

108. [5621] Honorius, cum Theodosio minore, fratris filio, regnat annis XV. His imperantibus, Gothi Romam capiunt, Vandali quoque et Alani, et Suevi, Hispanias occupant. Hac tempestate Pelagius adversus Christi gratiam erroris sui dogmata praedicat; ad cujus damnationem concilium, apud Carthaginem, CCXIV episcoporum congregatur. Hoc tempore Cyrillus, Alexandriae episcopus, insignis est habitus.

109. [5648] Theodosius Minor, Arcadii filius, regnat annis XXVII. Vandali ab Hispania ad Africam transeunt. Ibi

catholicam fidem Ariana impietate subvertunt. Per idem tempus Nestorius, Constantinopolitanus episcopus, suae perfidiae molitur errorem; adversus quem Ephesina synodus congregata, ejus impium dogma condemnat. Hoc etiam tempore diabolus in specie Moysi Judaeis in Creta apparens, dum eos per mare pede sicco ad terram repromissionis promittit perducere, plurimis necatis, reliqui, qui salvati sunt, confestim ad Christi gratiam convertuntur.

110. [5654] Martianus regnat annis VI. Cujus initio Chalcedonense concilium geritur, ubi Eutyches cum Dioscoro Alexandrino episcopo condemnantur. Hujus autem sexto imperii anno, Theodoricus rex Gothorum, cum ingenti exercitu Hispaniam ingreditur.

111. [5670] Leo Major cum Leone Minore regnat annis XVI Alexandria, et Aegyptus synodum Chalcedonensem detrectans, errore Dioscori haeretici languens, immundo repleta spiritu, canina rabie latrat. Per idem tempus apparuit haeresis Acephalorum Chalcedonense **102** concilium impugnantium, qui ideo Acephali, id est, sine capite nominantur, quia, quis primus eam haeresin introduxerit non invenitur, cujus haeresis peste plurimi hactenus orientalium languent.

112. [5687] Zenon regnat annis XVII. Ab isto Acephalorum haeresis defenditur, et decreta Chalcedonensis concilii abdicantur. Iste Zenon Leonem Augustum filium suum interficere quaerens, pro eo mater ejus alium figura similem obtulit, ipsumque Leonem occulte clericum fecit, qui in clericatu usque ad Justiniani tempora vixit. Per idem tempus corpus Barnabae apostoli et Evangelium Matthaei ejus stylo scriptum, ipso revelante, repertum est.

113. [5714] Anastasius regnat annis XXVII. Iste, Acephalorum errorem vindicans, episcopos Chalcedonensis synodi defensores exilio damnat, Evangelia quoque, tanquam ab idiotis evangelistis composita, reprehendit atque emendat. Eo tempore Fulgentius episcopus in confessione Dei et scientia claruit. Trasemundus, Vandalorum rex, in Africa catholicas Ecclesias claudit, et CXX episcopos in Sardiniam mittit, contra Catholicos saevit. Per idem tempus apud Carthaginem Olympus quidam Arianus, in balneis sanctam Trinitatem blasphemans, tribus igneis jaculis, angelo immittente, visibiliter est combustus. Barbas quoque quidam Arianus episcopus, dum contra regulam fidei quemdam baptizans dixisset: «Baptizat te **103** Barbas, in nomine Patris, per Filium, in Spiritu sancto,» statim aqua fontis illius quae fuerat ad baptizandum deportata nusquam apparuit. Quod aspiciens, qui baptizandus erat, confestim ad

catholicam Ecclesiam abiit, et juxta morem evangelicae fidei baptismum Christi suscepit.

114. [5723] Justinus Major regnat annis IX. Iste synodi Chalcedonensis amator Acephalorum haeresim abdicat. Hujus tempore, post Trasemundum Childericus, ex Valentiniani imperatoris captiva filia genitus, in Vandalis regnum suscepit, qui sacramento a Trasemundo astrictus, ne Catholicis in regno suo faveret, antequam regnum susciperet, episcopos ab exilio reverti jussit, eisque proprias Ecclesias reformare praecepit.

115. [5762] Justinianus regnat annis XXXIX. Iste, Acephalorum haeresin suscipiens, omnes in regno suo episcopos tria Chalcedonensis concilii capitula damnare compellit. In Alexandria Theodosiana et Gaiana haereses oriuntur. In Hispaniam per Athanaildum tyrannum Romanus miles ingreditur. Belisarius patricius mirabiliter de Persis triumphavit. Qui deinde a Justiniano in Africam missus, Vandalorum gentem delevit. In Italia quoque Tottila, Ostrogothorum rex, a Narse Romano patricio superatur. Per idem tempus corpus sancti Antonii monachi divina revelatione repertum Alexandriam perducitur, et in ecclesia sancti Joannis Baptistae humatur.

116. [5773] Justinus Minor regnat annis XI. Hic ea quae adversus Chalcedonensem synodum fuerant edita, destruxit, et symbolum CL Patrum sacrificii tempore concinendum populo praecepit. Armenii tunc primum fidem Christi suscipiunt. Gepidae exstinguntur a Longobardis. Per idem tempus Martinus, Bracarensis episcopus, apud Gallaeciam prudentia et doctrina catholicae fidei clarus habetur. Narses patricius, postquam sub Justiniano Augusto, Totilam Gothorum regem in Italia superavit, Sophiae Augustae Justini conjugis minis perterritus, Longobardos a Pannoniis invitavit, eosque in Italiam introduxit. Hac tempestate Leovigildus, rex Gothorum, quasdam Hispaniae regiones sibi rebelles in potestatem sui regni superando redegit.

117. [5780] Tiberius regnat annis VII. Longobardi, pulsus Romanis, Italiam adeunt; Gothi, per Hermenegildum Leovigildi regis filium, bifarie divisi, mutua caede vastantur.

118. [5801] Mauricius regnat annis XXI. Suevi a Leovigildo rege obtenti Gothi subjiciuntur; iidem quoque Gothi, Recaredo religiosissimo principe provocante, ad fidem

catholicam convertuntur. Abares adversus Romanos dimicantes, auro magis quam ferro pelluntur. Ab Hunnis Thracia occupatur. Hoc tempore Leander episcopus in Hispaniis ad gentis Gothorum conversionem doctrina fidei et scientiarum claruit.

105

119. [5809] Phocas regnat annis VIII. Iste seditione militari imperator effectus, Mauricium Augustum et multos nobilium interfecit. Hujus tempore Prasini et Veneti per Orientem et Aegyptum civile bellum faciunt, ac sese mutua caede prosternunt. Praelia quoque Persarum gravissima adversus rempub. excitantur; a quibus Romani fortiter debellati, provincias plurimas, usque ad Euphratem fluvium, et ipsam, ut dicunt, Hierosolymam amiserunt.

120. [5814] Heraclius dehinc quintum agit imperii annum. Cujus initio Sclavi Graeciam Romanis tulerunt. Persae Syriam, et Aegyptum, plurimasque provincias. In Hispania quoque Sisebutus, Gothorum rex, quasdam ejusdem Romanae militiae urbes cepit, et Judaeos sui regni subditos ad Christi fidem convertit.

121. Fiunt igitur ab exordio mundi usque in praesentem aeram 654, hoc est in anno quinto imperatoris Heraclii, et quarto **106** gloriosissimi principis Sisebuti, anni quinquies mille octingenti quatuordecim.

122. Residuum saeculi tempus humanae investigationi incertum est; omnem enim de hac re quaestionem Dominus noster Jesus Christus abstulit, dicens: *Non est vestrum scire tempora, vel momenta, quae Pater posuit in sua potestate.* Et alibi: *De die autem, inquit, illa et hora, nemo scit, neque angeli coelorum, nisi Pater solus.* Unusquisque ergo de suo cogitet transitu, sicut sacra Scriptura ait: *In omnibus operibus memorare novissima.* Quando enim unusquisque de saeculo migrat, tunc illi consummatio saeculi est.